

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

**ODGOVORI NA PITANJA BANAKA U VEZI SA PRIMJENOM
ODLUKE O UPRAVLJANJU KAMATNIM RIZIKOM U BANKARSKOJ
KNJIZI („Službene novine Federacije BiH“, broj 98/23) i
UPUTSTVA ZA PRIMJENU STANDARDIZOVANOG I
POJEDNOSTAVLJENOG STANDARDIZOVANOG PRISTUPA
MJERENJU KAMATNOG RIZIKA U BANKARSKOJ KNJIZI broj: 01-
701/24 od 13.02.2024. godine**

Datum odgovora:	16.02.2024. godine
Područje:	Opće odredbe / Pojmovi
Tema:	Član 2. tačka b)
Broj pitanja:	1
Pitanje banke:	<ol style="list-style-type: none">1) Da li se kod kamatno osjetljivih instrumenata uzima u izračun sva kamata? Na koji način kalkulisati kamatu za proizvode koji nemaju anuitetni otplatni plan (kartice, prekoračenja, revolvingi)?2) Da li je u izračun potrebno uključiti odobrene neiskorištene plasmane?
Odgovor FBA:	<ol style="list-style-type: none">1) U skladu sa definicijom iz člana 2. tačka b) Odluke o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi (u daljnjem tekstu: Odluka), kamatno osjetljivi instrumenti obuhvataju, između ostalog, finansijsku imovinu i vanbilansne obaveze iz bankarske knjige, te u tom smislu i proizvode koji nemaju anuitetni otplatni plan. Banka treba procijeniti (modelirati) novčane tokove po instrumentima koji nemaju otplatni plan (iznose i dospjeća), uzimajući u obzir karakteristike ugovora i/ili pretpostavke o ponašanju klijenata po navedenim proizvodima.2) U skladu sa definicijom iz člana 2. tačka b) Odluke, vanbilansne stavke iz bankarske knjige predstavljaju kamatno osjetljive instrumente i uključeni su u obuhvat izračuna IRRBB.
Tema:	Član 2. tačka g)
Broj pitanja:	2

Pitanje banke:	Vežano za značajnu valutu, da li je potrebno svaku valutu preko 5% smatrati značajnom? Kako se tretiraju valute čiji je udio manji od 5%?
Odgovor FBA:	Svaka valuta u kojoj imovina ili obaveze izražene u toj valuti iznose 5% ili više ukupne finansijske imovine ili obaveza smatra se značajnom valutom. Ukoliko banka nakon uključenja svih značajnih valuta u izračun IRRBB i dalje nema obuhvat od 90% ukupne kamatno osjetljive finansijske imovine ili obaveza, dužna je u izračun dodavati i imovinu i obaveze u valutama koje nisu značajne (prema visini učešća od većeg ka manjem), sve dok u izračunu ne obezbijedi obuhvat jednak ili veći od 90% ukupne kamatno osjetljive finansijske imovine ili obaveza u bankarskoj knjizi.
Tema:	Član 2. tačka h)
Broj pitanja:	3
Pitanje banke:	Šta bezrizična kriva obuhvata? Da li se misli na krivu prinosa na tržištu ili za banku pojedinačno? Ako se radi o tržištu kako se može doći do navedenog podatka? Ako se radi o banci, da li ista stopa odgovara troškovima izvora? Da li će Agencija objaviti bezrizičnu krivu prinosa za konvertibilnu marku ili metodologiju izračuna iste uvažavajući nelikvidnost sekundarnog tržišta finansijskih instrumenata izdatih od strane entitetskih vlada, te nedostatka drugih referentnih kamatnih stopa?
Odgovor FBA:	Bezrizična kriva prinosa predstavlja bezrizičnu tržišnu krivu prinosa i specifična je za određenu valutu. S obzirom na nedostupnost iste za valutu BAM, Agencija za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Agencija) će naknadno obavijestiti banke o prihvatljivoj zamjeni za krivu prinosa za valutu BAM, a koja će se koristiti za potrebe supervizorskog testa netipičnih vrijednosti. Banka za potrebe internog mjerenja kamatnog rizika u bankarskoj knjizi (u daljnjem tekstu: IRRBB) može koristiti vlastite pristupe procjene bezrizične krive prinosa za valutu BAM.
Tema:	Član 2. tačka r)
Broj pitanja:	4
Pitanje banke:	Da li se kod podjele klijenata na kategoriju „stanovništvo“ i „veliki klijenti“ kriterij od 250 hiljada KM posmatra na nivou aktive ili pasive, ili je potrebno da se uslov zadovolji i za aktivu i pasivu? Odnosno, može li klijent sa aspekta aktive biti kategorisan kao „stanovništvo“, a sa aspekta pasive „veliki klijent“ i obratno.
Odgovor FBA:	Banka prilikom razvrstavanja mikro, malih i srednjih društava u kategoriju stanovništva koristi isti princip kao kod kategorizacije za potrebe razvrstavanja u izloženosti u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke, a zatim razmatra i dodatni kriterij visine depozita na grupnoj osnovi od 250 hiljada KM.
Tema:	Član 2. tačka u) i v)
Broj pitanja:	5
Pitanje banke:	Da li transakcioni računi obuhvataju tekuće račune po osnovu redovnih primanja i namjenske depozite, a netraskacioni računi štednju po viđenju (bez obzira ako je trenutna kamatna stopa 0%)?
Odgovor FBA:	Podjela na transakcijske i netraskacijske depozite se vrši za potrebe modeliranja depozita bez ugovorenog roka dospijea. Namjenski depoziti se ne bi mogli tretirati kao transakcijski depoziti i računi, s obzirom da imaju ugovorom definisan rok dospijea.

Tema:	Član 2. tačka z)
Broj pitanja:	6
Pitanje banke:	Kako se dolazi do vrijednosti prolazne stope, da li se koriste historijski podaci promjena na tržištu i portfoliju banke?
Odgovor FBA:	Prolazna stopa se koristi da bi se stabilni dio depozita bez ugovorenog roka dospjeća dekomponovao na osnovni i promjenljivi depozit. Iako kamatne stope na depozite bez ugovorenog roka dospjeća stanovništva i velikih klijenata, izuzev finansijskih klijenata obično nisu direktno povezane sa kretanjima tržišnih kamatnih stopa već zavise od drugih faktora (likvidnosti, marketinške strategije banke, tržišne konkurencije i dr.) prolazna stopa predstavlja odnos u kojem banke prilagođavaju svoje kamatne stope na depozite bez ugovorenog roka dospjeća promjenama kamatnih stopa na tržištu. Banka bi trebala interno procijeniti prolaznu stopu koristeći historijske podatke o promjenama salda depozita u odnosu na historijske promjene tržišnih kamatnih stopa. U kontekstu raspoloživih podataka o tržišnim kamatnim stopama, posebno za valutu BAM, navedeno može biti ograničavajuće, te se shodno tome očekuje od banaka da na bazi dostupnih podataka odaberu adekvatnu metodologiju procjene prolazne stope. Na primjer, jedan od najčešćih načina modeliranja ovih stopa jeste model korekcije greške (engl. Error correction model - ECM).
Područje:	Upravljanje IRRBB
Tema:	Član 3. stav (2)
Broj pitanja:	7
Pitanje banke:	Da li je ispravno razumijevanje banke u kontekstu člana 3. stav (2), a vezano i za član 4. stav (1) Odluke, da je banka dužna odrediti sklonost ka preuzimanju IRRBB, te ista mora biti izražena u promjeni neto kamatnog prihoda nakon promjene tržišne vrijednosti i promjeni ekonomske vrijednosti, dok se pod odgovarajućim limitima smatraju limiti uspostavljeni: <ul style="list-style-type: none"> i. za cijelu bankarsku knjigu; ii. za značajne valute pojedinačno i za sve neznčajne valute (agregirano) i njihov zbir može biti veći od limita pod i. ali se limitima pod i. ograničava ukupna izloženost IRRBB, iii. limiti trebaju biti definirani na nivou vremenskih razreda a u skladu sa strukturom izvještajnih obrazaca (J 03.00); iv. limiti se uspostavljaju na sve značajne potkategorije IRRBB-a (tj. za koje je banka definisala značajnu sklonost).
Odgovor FBA:	Banka utvrđuje interne limite za IRRBB shodno vlastitom rizičnom profilu i sklonosti ka preuzimanju rizika. Kada je to primjereno, npr. za banke sa manje kompleksnim poslovnim modelom, limiti mogu biti uspostavljeni na nivou cjelokupne bankarske knjige, međutim očekuje se da banka definiše limite za sve značajne potkategorije IRRBB kojima je izložena.
Tema:	Član 4. stav (2)
Broj pitanja:	8

Pitanje banke:	Da li je ispravno tumačenje banke da se izražena sklonost ka preuzimanju rizika utvrđuje procjenom značajnosti rizika, a koja uzima u obzir trenutni i planirani rizični profil? Nastavno, potkategorije rizika za koje je utvrđena značajnost u procjeni rizika kroz ICAAP i ILAAP proces je adekvatna metodologija za implementaciju zahtjeva iz st. (2) i (3) člana 4. Odluke. Dodatno, šta znači „izražena sklonost“ ka preuzimanju IRRBB?
Odgovor FBA:	Razumijevanje banke smatramo ispravnim. Izražena sklonost je po pravilu specifična za svaku banku, te istu banka određuje u skladu sa cjelokupnom poslovnom strategijom i strategijom rizika (uključujući i sisteme internih limita). U slučaju da banka procijeni da ima izraženu sklonost ka preuzimanju IRRBB, dužna je osigurati posebnu pažnju i dodijeliti adekvatne resurse za uspostavljanje pouzdanog i efikasnog sistema upravljanja IRRBB.
Tema:	Član 4. stav (3)
Broj pitanja:	9
Pitanje banke:	Da li je moguće dobiti primjer izračuna materijalnosti za ove vrste potkategorija IRRBB? Kako odrediti "značajnu" izloženost? Ukoliko se utvrdi značajnost, kako uspostaviti limite? Da li banka mora obavijestiti regulatora i kada? Da li će Agencija dostaviti dodatno pojašnjenje za procjenu značajnosti izloženosti pojedinačnim tipovima rizika ili banka definiše značajan nivo izloženosti uvažavajući svoj apetit za preuzimanje IRRBB-a i na osnovu limita definisanih internom metodologijom?
Odgovor FBA:	Agencija neće davati dodatna pojašnjenja u vezi sa procjenom materijalnosti različitih potkategorija IRRBB. Očekuje se da banka shodno vlastitom rizičnom profilu razvije odgovarajuće metodologije mjerenja IRRBB, uključujući i potkategorije IRRBB, a koje će koristiti u svrhu procjene materijalnosti i u svrhu uspostavljanja internih limita. Identifikovanje i mjerenje pojedinačnih potkategorija IRRBB, npr. za rizik opcije, banka vrši prvenstveno kroz sagledavanje volumena finansijskih instrumenata sa automatskim i biheviornalnim opcijama minimalno na način definisan Odlukom i Uputstvom za primjenu standardizovanog i pojednostavljenog standardizovanog pristupa mjerenju kamatnog rizika u bankarskoj knjizi (u daljnjem tekstu: Uputstvo za primjenu). Ukoliko banka za finansijske instrumente sa biheviornalnim opcijama (kreditni sa fiksnom kamatnom stopom sa mogućošću prijevremene otplate) utvrdi značajne iznose prijevremene otplate, banka uspostavlja limite i za ovu potkategoriju IRRBB. Banka nije dužna posebno izvještavati Agenciju o uspostavi limita za IRRBB, ali će Agencija razmatrati te informacije u okviru SREP-a.
Tema:	Član 6. stav (2) tačka c)
Broj pitanja:	10
Pitanje banke:	Da li se neto kamatni prihod nakon promjene tržišne vrijednosti instrumenta odnosi na stresirani scenario tj. na razliku između baznog i šokiranog scenarija?
Odgovor FBA:	Pojam „neto kamatni prihod nakon promjene tržišne vrijednosti instrumenata“ nije u vezi sa scenarijima stresa, nego podrazumijeva mjeru neto kamatnog prihoda koja

	uključuje i efekte promjene tržišne vrijednosti finansijskih instrumenata izvan horizonta posmatranja neto kamatnog prihoda. Detaljnije upute o ovoj mjeri date su Uputstvom za primjenu.
Tema:	Član 6. stav (2) tačka i)
Broj pitanja:	11
Pitanje banke:	Vezano za član 6. stav (2) tačka i) Odluke, da li je adekvatno da banka navede da koristi npr. regulatorni kapital čiji je iznos utvrđen prema Odluci o izračunavanju kapitala banke i koji banka koristi kao raspoloživ kapital za potrebe ICAAP-a i ILAAP-a u banci?
Odgovor FBA:	Razumijevanje banke smatramo ispravnim.
Tema:	Član 7. stav (1) tačka d)
Broj pitanja:	12
Pitanje banke:	Da li banka treba da ima poseban akt o sistemu internih kontrola nad procesom upravljanja IRRBB ili je dovoljan jedan sveobuhvatni akt o sistemu internih kontrola u banci koji obuhvata i ostale rizike i sisteme internih kontrola?
Odgovor FBA:	Banka nije dužna donositi poseban akt o sistemu internih kontrola nad procesom upravljanja IRRBB.
Područje:	Mjerenje IRRBB
Tema:	Član 8.
Broj pitanja:	13
Pitanje banke:	Može li banka samostalno izabrati da primjenjuje pojednostavljeni standardizovani pristup, dok se ne obezbijede sve sistemske postavke, a uvažavajući kompleksnost izračuna i podataka sa kojima banka treba da raspolaže u informacionom sistemu?
Odgovor FBA:	Odlukom nije predviđeno samostalno korištenje pojednostavljenog standardizovanog pristupa, te je isti predviđen kao supervizorska mjera u slučaju kada Agencija ocijeni da standardizovani pristup u banci nije adekvatno primijenjen. Očekuje se da banke postepeno razvijaju procese, tehnike i metodologije mjerenja i upravljanja IRRBB, shodno veličini i rizičnom profilu banke.
Tema:	Član 8. stav (1)
Broj pitanja:	14
Pitanje banke:	U kontekstu člana 8. stav (1) šta konkretno predstavlja najmanje jedna mjera? Koji je uslov za određivanje?
Odgovor FBA:	Mjera predstavlja jedan indikator koji banka definiše, te redovno izračunava i prati u svrhu mjerenja i upravljanja IRRBB. U skladu sa članom 8. stav (1) Odluke od banke se očekuje kao minimum da definiše jednu mjeru koja se odnosi na promjenu ekonomske vrijednosti i jednu mjeru koja se odnosi na promjenu neto kamatnog prihoda, uključujući i promjenu tržišne vrijednosti instrumenata mjerenih po fer vrijednosti. Od banaka sa složenijim poslovnim modelima se očekuje da sistemom

	internog upravljanja i upravljanja rizicima definišu razuman broj mjera za upravljanje IRRBB.
Tema:	Član 10.
Broj pitanja:	15
Pitanje banke:	Da li je potrebno izvršiti proces validacije za svaku primjenu vlastitih modela? U slučaju da banka već ima implementiran model, a koji prema internoj segmentaciji na nivou cijele grupacije ne odstupa materijalno od traženog modela za regulatorne potrebe, da li je moguća primjena tog modela?
Odgovor FBA:	Banka pri mjerenju IRRBB može koristiti modele razvijene od strane grupacije ili trećih strana, s tim da je u obavezi provoditi redovne validacije svih modela u korištenju, u skladu sa zahtjevima iz člana 10. Odluke.
Tema:	Član 13. stav (1) tačka h)
Broj pitanja:	16
Pitanje banke:	Molimo za dodatno objašnjenje šta se podrazumijeva pod zahtjevom člana 13. stav (1) tačka h) u kontekstu bihevioralnih modela?
Odgovor FBA:	Navedeni zahtjev podrazumijeva korištenje bihevioralnih modela pod izmijenjenim pretpostavkama koje podrazumijevaju značajne promjene kamatnih stopa u okolnostima stresa. Cilj mjerenja u stresnim scenarijima je obuhvatiti moguće nelinearnosti mjera IRRBB, te efekte istih razmatrati prilikom raspodjele internih kapitalnih zahtjeva za IRRBB.
Tema:	Član 15. stav (2) tačka a)
Broj pitanja:	17
Pitanje banke:	Šta se podrazumijeva pod scenarijima koji bi mogli „ozbiljno ugroziti kapital“? Da li se odnosi na pad mjere ekonomske vrijednosti veći od 15% osnovnog kapitala banke ili neku drugu mjeru?
Odgovor FBA:	Pod scenarijima koji mogu ozbiljno ugroziti kapital banke se podrazumijevaju scenariji promjena kamatnih stopa koji mogu utjecati da se kapital banke smanji ispod nivoa koji je neophodan da bi se ispunili propisani kapitalni zahtjevi iz stuba 1 i 2, neovisno da li efekti na kapital proizilaze iz promjene mjere EVE ili promjene neto kamatnog prihoda nakon promjene tržišne vrijednosti instrumenata mjerenih po fer vrijednosti.
Tema:	Član 15. stav (3)
Broj pitanja:	18
Pitanje banke:	Na koji način banka treba raščlaniti ključne pretpostavke – po kojim kriterijima?
Odgovor FBA:	Banka vrši raščlanjivanje pretpostavki o ponašanju kamatno osjetljivih instrumenata uzimajući u obzir homogenost određene kategorije kamatno osjetljivih proizvoda u pogledu njihove osjetljivosti, odnosno ponašanja u odnosu na pretpostavljene stresne scenarije promjene kamatnih stopa.
Područje:	Standardizovani pristup i supervizorski test netipičnih vrijednosti
Tema:	Član 16. stav (3)
Broj pitanja:	19

Pitanje banke:	S obzirom da se u stavu (2) tačka a) navodi 6 scenarija, koji rezultat se stavlja u omjer sa osnovnim kapitalom (najnepovoljniji, najpovoljniji ili drugo)?
Odgovor FBA:	Banka je u smislu člana 16. stav (3) Odluke dužna utvrđivati pad mjere ekonomske vrijednosti kapitala koristeći najnepovoljniji negativni utjecaj (rezultat) iz šest scenarija kamatnih šokova u odnosu na rezultat iz osnovnog scenarija. Navedeno je detaljnije definisano članom 13. stav (3) Uputstva za primjenu.
Područje:	Utvrđivanje internih kapitalnih zahtjeva za IRRBB
Tema:	Član 17. stav (3)
Broj pitanja:	20
Pitanje banke:	Šta je supervizorski test netipičnih vrijednosti? Da li je isti dostupan bankama?
Odgovor FBA:	Supervizorski test netipičnih vrijednosti obuhvata izračun ekonomske vrijednosti kapitala (EVE) i neto kamatnog prihoda (NII), te pripadajuće šok scenarije, a koji su propisani Uputstvom za primjenu, kao i pripadajuće obrasce koji će biti propisani Uputstvom za popunjavanje izvještaja banke o kamatnom riziku u bankarskoj knjizi (u daljnjem tekstu: Uputstvo za izvještavanje).
Područje:	Kvalitet podataka i interne kontrole
Tema:	Član 19.
Broj pitanja:	21
Pitanje banke:	Molimo da se precizira stav (2) člana 19. Odluke na način da se definiše na koje se zaposlene ili organizacione jedinice misli da će provoditi redovne provjere i kojom dinamikom? Nadalje, potrebno je jasno definisati uloge i odgovornosti te organizacione jedinice. Također, potrebno je precizirati kako i na koji način će se raditi kontrola od strane druge organizacijske jedinice tj., je li praćenjem usklađenosti internih akata s Odlukom ili nešto dodatno?
Odgovor FBA:	Agencija očekuje da banke imaju uspostavljen sistem za identifikaciju, mjerenje, praćenje i upravljanje IRRBB, uključujući i sistem internih kontrola i ocjenu tog sistema, pri čemu se članom 19. stav (2) Odluke samo propisuje obaveza (princip) da funkcija kontrole bude neovisna od funkcije koja se provjerava. Odlukom ne može biti jednoznačno propisano koji zaposlenici ili organizacione jedinice su dužne vršiti poslove internih kontrola IRRBB ili ocjene sistema internih kontrola u procesu upravljanja IRRBB. Od banke se očekuje da ima uspostavljen jasan sistem internih kontrola, te jasno definisanu ulogu i odgovornosti svih pojedinačnih zaposlenika i organizacionih jedinica. Napominjemo da banka treba imati uspostavljen sistem internih kontrola i kod drugih značajnih rizika kojima je izložena.
Područje:	Uputstvo za primjenu standardizovanog i pojednostavljenog standardizovanog pristupa mjerenju kamatnog rizika u bankarskoj knjizi broj: 01-701/24 od 13.02.2024. godine
Tema:	Član 3.
Broj pitanja:	22
Pitanje banke:	Na koji način rasporediti novčane tokove instrumenata sa fix-to-float kamatnim stopama, odnosno instrumentima koji imaju kombinaciju fiksne i promjenljive kamatne

	stope (npr. prvih 5 godina fiksna kamatna stopa, a nakon toga promjenjiva do kraja otplate kredita)?
Odgovor FBA:	Novčani tokovi po instrumentima ugovorenim sa „fix-to-float“ kamatnim stopama, za potrebe mjerenja IRRBB, raspoređuju se u skladu sa ugovorenim karakteristikama kao novčani tokovi po instrumentima sa fiksnom kamatnom stopom u vremenskim razredima u kojima će banka primjenjivati fiksnu kamatnu stopu, a zatim kao novčani tokovi po instrumentima sa promjenljivom kamatnom stopom u vremenskim razredima kada banka počne primjenjivati promjenljivu kamatnu stopu. Pravila koja važe za raspoređivanje novčanih tokova od instrumenata sa fiksnom kamatnom stopom i instrumenata sa promjenljivom kamatnom stopom se trebaju dosljedno primjenjivati po odgovarajućim vremenskim razredima. Isti princip se primjenjuje i za potrebe izvještavanja Agencije.
Tema:	Član 3. stav (5)
Broj pitanja:	23
Pitanje banke:	Da li se korišteni termin „novčani tokovi od marže ...“ odnosi na dio kamatnog prihoda koji proizilazi iz fiksnog dijela kamatne stope? Dodatno, u slučaju da je vrijednost referentne kamatne stope negativna, da li je očekivanje da se novčani tok od referentne kamatne stope uključuje sa negativnim predznakom?
Odgovor FBA:	Razumijevanje banke u vezi sa novčanim tokovima od marže kod instrumenata sa ugovorenim promjenljivom kamatnom stopom je ispravno, kao i u vezi sa novčanim tokovima kada je vrijednost referentne kamatne stope negativna, gdje se novčani tokovi po osnovu referentne kamatne stope uključuju sa negativnim predznakom.
Tema:	Član 3. stav (8)
Broj pitanja:	24
Pitanje banke:	Da li se krediti (uključujući i NPL) izvještavaju na neto principu? Dodatno: zašto je navedeno da se koristi stopa od 3%, a Agencija je Uputstvom za izradu i provedbu strategije i operativnih planova za postupanje sa nekvalitetnim izloženostima definisala stopu od 5%? Na koji način je potrebno prikazivati novčane tokove od nekvalitetnih izloženosti u slučaju kada je stopa nekvalitetnih kredita banke manja od 3% ukupnih kreditnih izloženosti?
Odgovor FBA:	Kako je i napisano u stavu (8) člana 3. Uputstva za primjenu, neto princip važi i za nekvalitetne kredite. S obzirom na materijalnost novčanih tokova od nekvalitetnih izloženosti, Agencija je procijenila adekvatnu stopu nekvalitetnih kredita za potrebe mjerenja IRRBB. Banka čija je stopa nekvalitetnih kredita ispod 3% ukupne kreditne izloženosti nije dužna uključiti novčane tokove od nekvalitetnih izloženosti u izračun IRRBB.
Tema:	Član 4. stav (2)
Broj pitanja:	25
Pitanje banke:	Na koji način je potrebno tretirati kamatno osjetljive vanbilansne izloženosti prema stanovništvu ukoliko iste ne prelaze 2% od ukupne kamatno osjetljive imovine?

Odgovor FBA:	Ukoliko su vanbilansne izloženosti prema stanovništvu manje od datog praga materijalnosti, odnosno manje od 2% ukupno kamatno osjetljive imovine, iste se ne uzimaju u obzir prilikom mjerenja IRRBB.
Tema:	Član 5.
Broj pitanja:	26
Pitanje banke:	<ol style="list-style-type: none"> 1) Da li banka ugovoreni proizvod „slobodna štednja“ za koji smatra da se može okarakterisati kao netransakcioni depozit (pri čemu je oročen fiksni dio npr. 500 KM, a ostali iznos preko 500 KM raspoloživ) može tretirati kao stabilni depozit (tj. iznos preko iznosa oročenja sa kojim klijent u svakom trenutku može raspolagati)? 2) Razumijevanje banke je da se stabilnost depozita može utvrditi na nivou depozitnog proizvoda istih/sličnih karakteristika ili na nivou konta odnosno nije potrebno spuštanje na nivo partije. Utvrđivanje procenta stabilnosti depozita vrši se na nivou prosječnih mjesečnih stanja depozita određene grupe proizvoda sličnih karakteristika u definisanom vremenskom horizontu. 3) Koliko često je potrebno da banke utvrđuju procent stabilnosti depozita, da li je dovoljno na godišnjem nivou?
Odgovor FBA:	<ol style="list-style-type: none"> 1) Napominjemo da stabilni depozit podrazumijeva ukupan iznos dijela depozita bez ugovorenog roka dospijeca, a za koji je veoma izvjesno da neće doći do povlačenja u uslovima nepromijenjenih kamatnih stopa. Dakle, prilikom utvrđivanja stabilnih depozita fokus je na korelaciji između ponašanja stabilnih depozita i bezrizičnih kamatnih stopa. Raspoloživi iznos po proizvodu slobodna štednja se može klasifikovati kao netransakcijski depozit, gdje banka treba procjenjivati (modelirati) stabilnost ovih salda. 2) Stabilnost depozita se utvrđuje na nivou proizvoda (homogene grupe) sa istim ili sličnim karakteristikama kamatnog rizika, a ne na nivou partije. Banka utvrđuje iznos stabilnih depozita na osnovu interne metodologije. 3) Godišnje utvrđivanje stabilnih depozita smatra se prihvatljivim, međutim, u uslovima značajnih fluktuacija visine kamatnih stopa očekuje se i češće utvrđivanje stabilnih depozita.
Tema:	Član 5. stav (2)
Broj pitanja:	27
Pitanje banke:	<ol style="list-style-type: none"> 1) Šta se podrazumijeva pod bezrizičnim kamatnim stopama? 2) Šta ako analiza dokaže da stabilnost nije pod uticajem bezrizičnih kamatnih stopa? 3) Da li se utvrđivanje stabilnosti vrši na nivou ukupnih depozita, kategorija depozita stanovništva i velikih klijenata ili nekom granularnijem nivou? 4) Kako se utvrđuje stabilnost ako je klijent u banci kraće od 10 godina?

	<p>5) Šta ako Banka uslijed migracije podataka ne posjeduje podatke za period od 10 prethodnih godina ili posluje kraće od navedenog perioda?</p> <p>6) Da li se stabilnost posmatra na nivou ukupnog iznosa, ostvarenih odliva na dnevnom, mjesečnom nivou ili na neki treći način?</p> <p>7) Da li se utvrđivanje podjele na osnovne i promjenljive stope radi na nivou proizvoda ili po pojedinačnim klijentima?</p> <p>8) Na koji način će biti obezbijedena bezrizična kamatna stopa za period od 10 godina?</p> <p>9) Na osnovu koje odluke (kapital ili likvidnost) se definišu finansijski klijenti?</p>
Odgovor FBA:	<p>U vezi sa pitanjem pod tačkom 1), definicija i obuhvat bezrizične kamatne stope dat je u članu 2. tačka h) Odluke.</p> <p>Shodno pitanjima pod tč. 2) do 8), ukoliko analiza pokaže da stabilnost određene grupe proizvoda nije pod uticajem promjene bezrizičnih kamatnih stopa, banka treba uzeti u obzir i druge parametre ili inpute za procjenu, uvažavajući propisani maksimalni procenat učešća osnovnih stabilnih depozita. Stabilnost se utvrđuje na nivou homogene grupe proizvoda sličnih karakteristika kamatnog rizika, a ne na nivou klijenta odnosno partije. Metodologiju utvrđivanja stabilnih depozita banka samostalno utvrđuje uz poštivanje propisane minimalne vremenske serije. U slučaju neraspoloživosti potrebnih input podataka za izračunavanje stabilnih depozita prema uobičajenim metodologijama, isti se mogu zamijeniti uporedivim raspoloživim podacima, uz adekvatno obrazloženje primijenjenog pristupa.</p> <p>U vezi sa pitanjem pod tačkom 9), finansijski klijent će biti definisan Uputstvom za izvještavanje u dijelu 2.2. Obrazac J 02.00 – Procjena osjetljivosti po pozicijama, red 0110.</p>
Tema:	Član 5. stav (3)
Broj pitanja:	28
Pitanje banke:	Da li se podaci o stabilnim depozitima mogu preuzeti iz Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti banke o izračunavanju i održavanju LCR-a?
Odgovor FBA:	Definicija stabilnih depozita za potrebe izračuna LCR-a se ne može koristiti za potrebe mjerenja IRRBB. Definicija stabilnih depozita za potrebe mjerenja IRRBB uzima u obzir korelaciju između ponašanja depozita bez ugovorenog roka dospjeća i visine kamatnih stopa, za razliku od definicije stabilnih depozita za potrebe LCR-a koja u obzir uzima dužinu ugovornog odnosa sa bankom, postojanje određenih kreditnih proizvoda u banci i sl.
Tema:	Član 5. stav (4)
Broj pitanja:	29
Pitanje banke:	Šta predstavlja stopa na tržištu i koji su to učesnici na tržištu (druge banke ili)? Šta predstavlja "malo vjerovatna" promjena kamatne stope? Na koji nivo kamatnih stopa

	se misli, tj. da li je riječ o kamatnim stopama na transakcione i netranskacione depozite bez ugovorenog roka dospijeca?
Odgovor FBA:	<p>Stopa na tržištu u kontekstu člana 5. Uputstva za primjenu predstavlja kamatnu stopu koju nude drugi učesnici, odnosno druge banke na tržištu FBIH.</p> <p>Termin „malo vjerovatna promjena“ se odnosi na osnovne stabilne depozite, tj. kategoriju depozita kojima banka ne namjerava mijenjati kamatne stope, bez obzira na promjene istih u okruženju, imajući u vidu svoj položaj na tržištu, karakteristike tih depozita i sl.</p> <p>Iznos promjenljivih stabilnih depozita banka utvrđuje i za transakcijske i netranskacione depozite bez ugovorenog roka dospijeca.</p>
Tema:	Član 5. st. (7) i (8)
Broj pitanja:	30
Pitanje banke:	<ol style="list-style-type: none"> 1) U slučajevima velikih klijenata gdje je banka postupkom javne nabavke zaključila ugovor za usluge depozitna/transakcijska banka, da li se takvi depoziti tretiraju kao stabilni, odnosno osnovni? Da li se ovakvi slučajevi mogu tretirati kao isključenja u kontekstu primjene stav (7), član 5. Uputstva za primjenu, vezan za maksimalan udio stabilnih depozita u ukupnim depozitima? 2) U slučajevima depozita čija se stabilnost može dokumentovati zadržavanjem sredstava na namjenskom računu, te se u druge svrhe ne mogu koristiti, da li se isti mogu rasporediti na rok u skladu sa kojim su i vezani, a koji potencijalno može biti duži od stav (8) tačka c), član 5. (4 godine)? Da li ponderisani prosjek predstavlja prosjek svih vremenskih razreda, tj. da li je moguće da transakcioni depoziti stanovništva imaju i dužu ročnost od 5 godina ukoliko ponderisani prosjek ročnosti svih transakcionih depozita stanovništva iznosi 5 godina i niže?
Odgovor FBA:	<ol style="list-style-type: none"> 1) Ugovori depozitne/transakcijske banke zaključeni u postupku javne nabavke su specifični jer imaju ugovoreno trajanje tokom kojeg se mogu ponašati kao depoziti bez ugovorenog dospijeca. Bez obzira na navedeno, ugovoreni depoziti zaključeni u postupku javne nabavke, kao i namjenski depoziti bi se sa aspekta mjerenja IRRBB mogli tretirati kao oročeni depoziti, a ne biti predmet bihevioralnog modeliranja. 2) Banka raspoređuje osnovne stabilne depozite konzistentno kroz vrijeme u skladu sa internim pristupom. U narednom koraku se vrši provjera dodatnog ograničenja za raspoređivanje izračunatog na osnovu ponderisanog prosjeka. Ukoliko se provjerom utvrdi da ponderisani prosjek premašuje iznos ograničenja za određenu kategoriju osnovnih stabilnih depozita, banka je dužna prilagoditi novčane tokove prenošenjem salda iz dužih vremenskih razreda u kraće, sve do usklađenja sa definisanim ograničenjem. Agencija će obezbijediti primjer raspoređivanja osnovnih stabilnih depozita u periodu do početka primjene Odluke.

Tema:	Član 6. stav (1)
Broj pitanja:	31
Pitanje banke:	<ol style="list-style-type: none"> 1) Da li se pod pravom prijevremene otplate smatra pravo na povrat bez plaćanja određene naknade? 2) Kakav je tretman kredita koji su ugovoreni sa kombinovanom kamatnom stopom (F+V) ili administrativnom kamatnom stopom, odnosno da li Banka utvrđuje stopu prijevremenih otplata?
Odgovor FBA:	<ol style="list-style-type: none"> 1) U kontekstu stava (1) član 6. Uputstva za primjenu, pravo prijevremene otplate kredita proizilazi iz ugovornih odredbi i nije u vezi sa eventualnom naknadom koja može biti predviđena u slučaju prijevremene otplate kredita. 2) Za kredit ugovoren sa fiksnom pa promjenljivom kamatnom stopom, banka stopu prijevremene otplate uzima u obzir samo kod dijela novčanih tokova koji dospijevaju po fiksnoj kamatnoj stopi.
Tema:	Član 6. stav (2)
Broj pitanja:	32
Pitanje banke:	Da li se pod grupom homogenih proizvoda podrazumijeva grupa stanovništva i grupa velikih klijenata? Koliki je raspon historijskog posmatranja? Šta su očekivane kamatne stope na tržištu? U kojem vremenskom periodu je potrebno utvrđivati stopu prijevremeno otplaćenih kredita?
Odgovor FBA:	<p>Pod grupom homogenih proizvoda podrazumijevaju se proizvodi sa sličnim ili istim karakteristikama kamatnog rizika. Podjela na stanovništvo i velike klijente obuhvata podjelu sa aspekta vrste klijenta, a ne proizvoda. Banka u skladu sa vlastitom metodologijom utvrđuje horizont historijskog posmatranja koji bi trebao obuhvatiti cjelokupan ciklus sa aspekta kretanja kamatnih stopa na tržištu (period rasta i pada kamatnih stopa), u zavisnosti od dostupnosti podataka. Očekivane kamatne stope na tržištu su tržišne kamatne stope (npr. kamatne stope na kredite koje nude druge banke u FBiH), a koje banka očekuje u narednom periodu i čija visina može utjecati na uslovnu stopu prijevremene otplate kredita.</p> <p>Godišnje ažuriranje i procjenu stope prijevremene otplate kredita Agencija smatra prihvatljivim, međutim u uslovima značajnih fluktuacija kamatnih stopa očekuje se i češće određivanje stope prijevremene otplate kredita.</p>
Tema:	Član 6. stav (4)
Broj pitanja:	33
Pitanje banke:	<p>Da li je razumijevanje banke ispravno, odnosno da se koristi različit pristup izračuna za stanovništvo i velike klijente na način da se za stanovništvo odredi prijevremena otplata za svaki „time bucket“ zasebno, dok se za velike klijente odredi na cijeli iznos?</p> <p>Ukoliko jeste, da li je ispravno da se iznos prijevremene otplate za velike klijente tretira kao ugrađena automatska opcija, a preostali iznos raspodjeli po „time bucketima“ sa istim procentom učešća kao što je bilo prije izdvajanja prijevremenih otplata?</p>
Odgovor FBA:	Pristup raspoređivanja novčanih tokova koji proizilaze iz prijevremene otplate kredita za stanovništvo je definisan članom 6. stav (4) Uputstva za primjenu, što podrazumijeva

	korištenje jedne stope prijevremenog povrata (za određenu homogenu grupu) za određivanje iznosa prijevremenog povrata za svaki vremenski razred. Raspoređivanje novčanih tokova velikih klijenata se vrši u skladu članom 6. stav (7) i članom 8. Uputstva za primjenu.
Tema:	Član 8.
Broj pitanja:	34
Pitanje banke:	<ol style="list-style-type: none"> 1) Da li se vrijednosni papiri mogu tretirati kao stavke sa automatskim opcijama osim kredita, ukoliko se ugovorom isto definiše? 2) Da li će se kod depozita koji imaju kamatnu stopu 0, smatrati da je ovo opcija „floor“? Da li se za sve depozite može smatrati 0 kao „floor“ opcija?
Odgovor FBA:	<ol style="list-style-type: none"> 1) Vrijednosni papiri kao finansijski instrumenti nisu u obuhvatu vrednovanja automatskih opcija. 2) Ukoliko je depozit ugovoren sa promjenljivom kamatnom stopom sa donjom granicom kamatne stope od 0%, ista se smatra „floor“ opcijom.
Tema:	Član 9. stav (1) tabela 2
Broj pitanja:	35
Pitanje banke:	Molimo za pojašnjenje razloga različitih šokova za BAM i EUR valutu, te potencijalno usklađivanje šokova za BAM valutu sa EUR valutom, obzirom na postojanje valutnog odbora u BiH. U slučaju da ne postoji kriva prinosa (npr. za valutu BAM) koju krivu će banka primijeniti?
Odgovor FBA:	<p>Postojanje valutnog odbora ne garantuje jednaku kamatnu stopu na instrumente denominovane u BAM valuti i EUR valuti. Shodno tome i krive prinosa za ove dvije valute mogu biti različite što implicira potrebu utvrđivanja različitih šokova.</p> <p>Agencija će naknadno obavijestiti banke o prihvatljivoj zamjeni za krivu prinosa za valutu BAM, a koja će se koristiti za potrebe supervizorskog testa netipičnih vrijednosti. Banka za potrebe internog mjerenja IRRBB može koristiti i druge pristupe.</p>
Tema:	Član 10. stav (2)
Broj pitanja:	36
Pitanje banke:	<p>Koja matematička operacija se podrazumijeva pod pojmom „primjenjuju“?</p> <p>U ovom članu se definiše da se navedenom stopom diskontuju novčani tokovi po pripadajućim vremenskim razredima, dok se u članu 12. navodi da „koristeći diskontni faktor $DF_{i,c}(tk)$ koji se računa na osnovu pripadajuće bezrizične kamatne stope $R_{i,c}(tk)$ u srednjoj tački vremenskog razreda“.</p> <p>Da li je stopa jednaka za svaki vremenski razred prema članu 10. ili svaki razred ima svoju stopu prema članu 12?</p>
Odgovor FBA:	U kontekstu stava (2) člana 10. Uputstva za primjenu, termin „primjenjuju“ se odnosi na matematičku operaciju sabiranja. Da bi se dobila vrijednost kamatne (diskontne) stope po svakom vremenskom razredu i za svaki stresni scenario (šest predviđenih stresnih scenarija) i valutu potrebno je:

	<ul style="list-style-type: none"> - Vrijednost šoka za odabranu valutu uvrstiti u pripadajuće formule date za svaki pojedinačni scenario, u cilju dobijanja vrijednosti šoka za svaki pojedinačni razred i scenario; - Vrijednost šoka za svaki pojedinačni vremenski razred se sabira sa vrijednošću bezrizične krive prinosa specifične za taj vremenski razred; - Dobivene vrijednosti predstavljaju kamatnu stopu koja se koristi za diskontovanje novčanih tokova po svakom pojedinačnom vremenskom razredu. <p>Iz navedenog proizilazi da svaki vremenski razred ima drugačiju kamatnu (diskontnu) stopu, a koja ovisi od vrijednosti bezrizične krive prinosa i vrijednosti šoka, za svaki pojedinačni scenario i valutu.</p>
Tema:	Član 12. stav (3)
Broj pitanja:	37
Pitanje banke:	Šta se podrazumijeva pod pojmom „osnovni scenarij“?
Odgovor FBA:	Vrijednost EVE u osnovnom scenariju je vrijednost koja se dobije kada se novčani tokovi raspoređeni u skladu sa pretpostavkama iz osnovnog scenarija (tj. vrlo vjerovatnog, očekivanog scenarija) diskontuju bezrizičnom krivom prinosa specifičnom za valutu (bez primijenjenih šokova).
Tema:	Član 14. stav (1)
Broj pitanja:	38
Pitanje banke:	Uzimajući u obzir da se u članu 14. definiše matrica za projiciranje očekivanih novčanih tokova sa rasporedom u vremenske razrede na način da se novčani tokovi u kolonama prikazuju u vremenskom rasponu do 1Y, dok se novčani tokovi u redovima prikazuju do 20Y, zamolili bi objašnjenje na jednostavnom primjeru nekog finansijskog instrumenta kako implementirati navedenu matricu?
Odgovor FBA:	<p>Potrebno je napomenuti da se raspoređivanje novčanih tokova instrumenata u vremenske razrede razlikuje ovisno o vrsti ugovorene kamatne stope. S tim u vezi, u nastavku dajemo dva hipotetska primjera raspoređivanja novčanih tokova za potrebe utvrđivanja NII:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Instrumenti ugovoreni sa fiksnom kamatnom stopom Ukoliko je instrument ugovoren na period od 10 godina pri čemu je preostali rok do dospjeća 7 mjeseci, prikazani novčani tokovi po ovom instrumentu će biti u redu 11. tabele 4. Uputstva za primjenu, odnosno u vremenski razred > 9 g. ≤ 10 g., te u svim kolonama koje prethode koloni 6 tabele 3. Uputstva za primjenu, ovisno o stvarnom dospjeću; - Instrument ugovoren sa promjenljivom kamatnom stopom Za navedene instrumente novčani tokovi se raspoređuju u ovisnosti od perioda naredne promjene kamatne stope i u kontekstu kolone i reda, odnosno ukoliko je instrument ugovoren na 10 godina sa promjenljivom kamatnom stopom 3M Euribor, pri čemu je naredna promjena kamatne stope za 2 mjeseca, novčani tokovi će biti raspoređeni u vremenski razred 1 tabele 4. i vremenski razred 3

	tabele 3., uz napomenu da se na ovaj način raspoređuje cjelokupan iznos glavnice i kamate (bez komercijalne marže) instrumenta.
Tema:	Član 14. stav (7)
Broj pitanja:	39
Pitanje banke:	Šta predstavlja komercijalna marža? Molimo za detaljno tumačenje stava (7) tačka c) člana 14. Uputstva za primjenu.
Odgovor FBA:	Banka samostalno utvrđuje primjenjivu definiciju komercijalne marže koju upotrebljava za mjerenje IRRBB. Marža po novčanim tokovima koji dospijevaju ili se završavaju u horizontu izračuna utjecaja promjena kamatnih stopa na neto kamatni prihod treba biti procijenjena uzimajući u obzir nedavno kupljene/prodane proizvode banke sličnih karakteristika.
Tema:	Član 14. stav (7) tačka c)
Broj pitanja:	40
Pitanje banke:	Molimo za dodatno pojašnjenje koji vremenski okvir se podrazumijeva pod „nedavno kupljenih/prodatih proizvoda“?
Odgovor FBA:	Pod terminom „nedavno kupljeni/prodati proizvodi“ smatra se posljednja korištena marža za odgovarajuću grupu proizvoda istih ili sličnih karakteristika.
Tema:	Član 18. stav (3)
Broj pitanja:	41
Pitanje banke:	Kako se utvrđuje komercijalna marža za dužničke vrijednosne papire? Šta predstavlja ostala finansijska imovina u bankarskoj knjizi i ostale finansijske obaveze u bankarskoj knjizi?
Odgovor FBA:	Komercijalna marža u navedenom slučaju se može utvrditi kao razlika u prinosu između konkretnog dužničkog vrijednosnog papira i prinosa bezrizičnog instrumenta (državne obveznice) s istim rokom dospijea. Pod ostalom finansijskom imovinom i obavezama se podrazumijeva sva kamatno osjetljiva finansijska imovina i finansijske obaveze koje nisu raspoređene u ostale predviđene kategorije finansijske imovine i finansijskih obaveza.
Tema:	Član 18. stav (4)
Broj pitanja:	42
Pitanje banke:	Šta podrazumijevamo pod aktivnim tržištem? Kako se računa marža za dužničke vrijednosne papire kao što je na FBiH tržištu, obzirom da ne postoji bezrizična kriva prinosa?
Odgovor FBA:	Odgovor u vezi sa izračunom marže dat je okviru odgovora na pitanje br. 41, što se odnosi i na tržište FBiH gdje banka procjenjuje maržu vrijednosnog papira uzimajući u obzir povrat na vrijednosne papire vlade FBiH za uporediva dospijea. Aktivnim tržištem se može smatrati ono koje ispunjava uslove iz člana 15. stav (4) Uputstva za klasifikaciju i vrednovanje finansijske aktive.
Tema:	Član 19.
Broj pitanja:	43

Pitanje banke:	Kako se tretira instrument vezan za referentnu kamatnu stopu (npr. EURIBOR) sa opcijom da se isti neće promijeniti ako je povećanje/smanjenje istog manje od 1% u odnosu na bazni period.
Odgovor FBA:	U slučaju ugovora sa ugrađenim opcijama koje se automatski izvršavaju kao što su krediti sa ograničenjem visine kamatne stope (engl. <i>floor i cap</i>), kao i krediti sa opcijom da se kamatna stopa neće promijeniti ukoliko je povećanje/smanjenje referentne kamatne stope u rasponu +/-1%, banka je dužna odvojiti iznos ugrađene automatske opcije od iznosa osnovnog instrumenta u koji je automatska opcija ugrađena. Novčani tokovi od instrumenata umanjani za novčane tokove koji se odnose na automatske opcije raspoređuju se u vremenske razrede, ne uzimajući u obzir ugrađene automatske opcije, dok se automatske opcije vrednuju posebno u skladu sa čl. 8. i 15. Uputstva za primjenu.
Područje:	Generalni komentar
Tema:	-
Broj pitanja:	44
Pitanje banke:	Da li se BAM sa valutnom klauzulom tretira sada kao BAM? Ukoliko da, imamo odstupanje od tretmana BAM sa valutnom klauzulom generalno kroz regulatorne izvještaje (a u konačnici i grupne). Molimo za ujednačeni pristup BAM sa valutnom klauzulom kroz izvještaje.
Odgovor FBA:	Agencija ne može izjednačiti tretman BAM sa valutnom klauzulom za potrebe cjelokupnog regulatornog izvještavanja, odnosno za različite finansijske rizike. U slučaju mjerenja valutnog rizika, BAM sa valutnom klauzulom u EUR se izjednačava sa valutom EUR kako bi se obuhvatila suština valutnog rizika. S druge strane, u kontekstu mjerenja IRRBB, finansijski instrumenti u valuti BAM sa valutnom klauzulom u EUR imaju karakteristike finansijskih instrumenata u valuti BAM, primarno u pogledu visine i kretanja kamatnih stopa, te je zbog toga za potrebe upravljanja IRRBB izjednačen tretman BAM valute sa valutnom klauzulom sa BAM valutom.